

Олександр СТРУМЕЦЬКИЙ

аспірант за освітньо-науковою програмою
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Концепція управління розвитком територій акцентує увагу на аспектах економічної політики та має ідеографічний характер, що вимагає адаптації до специфіки кожного регіону і його актуальних проблем. Економічний розвиток територій визначається взаємозв'язком між суб'єктами й об'єктами управління у сферах виробництва, обміну, розподілу та споживання, які підтримуються додатковими елементами, такими як фінансові, інституційні, регулятивні й інформаційні компоненти. Ефективне управління територіальними системами вимагає розробки обґрунтованих методів, принципів і функцій управління, що реалізуються як державою, так і органами місцевого самоврядування.

Управління місцевим економічним розвитком є специфічним процесом, який базується на ідентифікації проблем та перешкод для його забезпечення. В умовах децентралізації основний акцент управлінського впливу переноситься на регіональний рівень, де ухвалюються критично важливі рішення для успішного розвитку територій. Ключова роль у цьому процесі належить органам місцевого самоврядування, які приймають основні управлінські рішення.

Головною метою управління економічним розвитком територій є забезпечення своєчасного державного втручання у випадках, коли існує реальна чи потенційна загроза економіці. Цей процес передбачає вплив на формування і досягнення стратегічних економічних цілей шляхом впровадження сприятливих змін та є невід'ємною частиною загального економічного управління територіями.

Ефективність і здатність держави забезпечувати конструктивну взаємодію економічних агентів у контексті використання ресурсів та задоволення потреб значною мірою

залежать від функціонування формальних і неформальних інститутів. Вони потребують наявності правил, норм, обмежень і зв'язків, що структурують взаємодію та сприяють управлінню економічним розвитком. Важливо розуміти вплив інституцій на трансформаційні процеси та їх роль у формуванні регіонального та місцевого розвитку.

На рівні територіальних громад ключову роль відіграють інституційні інновації, які тісно пов'язані з процесами управління цими територіями та їхнім розвитком. Якщо регіони традиційно розглядаються як стратегічне середовище для «розумної спеціалізації», то інституційно-інноваційний розвиток громад може бути результатом діяльності приватного і державного секторів, спрямованої на визначення пріоритетних програм та правил. Такі дії стимулюють регіональні й національні інновації, узгоджені з глобальними економічними стандартами, що має бути враховано під час формування державної регіональної політики.

Управління економічним розвитком територій – це процес, адаптований до специфіки кожного регіону, враховуючи його економічні та соціальні особливості. З огляду на це, необхідно дослідити умови формування, напрями та цілі державної регіональної політики України для визначення основних проблем і викликів, які впливають на регіональний розвиток та вимагають індивідуального підходу.

Таким чином, управління економічним розвитком територій є частиною загального економічного управління і означає впорядковану діяльність, спрямовану на формування та реалізацію стратегічних цілей шляхом стимулювання позитивних змін.

З точки зору інституційного підходу, управління економічним розвитком територій охоплює наступні аспекти: динаміка змін інституцій, аналіз формальних і неформальних інституцій, дослідження механізмів, які стимулюють економічний розвиток, а також визначення ролі інституцій у формуванні політики економічного розвитку.

Якщо розглядати кластерний підхід, то він акцентує увагу на: інтеграції державної кластерної політики в регіональні процеси,

створенні кластерних стратегій, що базуються на принципах «розумної спеціалізації», та розвитку партнерств і реалізації кластерних проєктів.

Ресурсний підхід до управління економічним розвитком територій має двовимірний характер. По-перше, він охоплює доступність і сукупність різноманітних ресурсів на конкретній території. По-друге, він передбачає активну регіональну політику, що забезпечує планування, залучення, накопичення, управління, ефективне використання та контроль ресурсів з метою економічного розвитку. Державна регіональна політика України, сформована в результаті довготривалих трансформаційних процесів, пройшла такі етапи: усунення соціально-економічних диспропорцій у регіонах, адаптація до глобалізаційних викликів, впровадження децентралізації, формування економічної самодостатності та стимулювання сталого розвитку.

Державна регіональна політика встановлює загальний напрям для управління економічним розвитком територій через прийняття стратегічних рішень. Територіальний розвиток, в свою чергу, реалізується через конкретні дії, що відповідають цілям цієї політики. В умовах сучасних викликів Україна акцентує увагу на: вдосконаленні управління регіональним і місцевим розвитком, розробці стратегій соціально-економічного розвитку громад, підтримці місцевого економічного розвитку з урахуванням специфіки територій, посиленні інституційної спроможності місцевих органів управління та врахуванні пріоритетів безпеки при відновленні територій. Зовнішня допомога також розглядається як важливий чинник підтримки у процесі повоєнного відновлення.

Список використаних джерел

- 1.Августин Р.Р., Струмецький О.І. Інструментарій управління економічним розвитком територіальних громад: аспект підтримки малого підприємництва. *Причорноморські економічні студії*. 2024. Вип. 88. С. 59-63. http://bses.in.ua/journals/2024/88_2024/11.pdf
- 2.Демків І. О., Струмецький О. І. Проблемні аспекти та інструментарій забезпечення економічного розвитку територіальних громад. *Бізнес Інформ*. 2024. №8. С. 99–104.

- 3.Августин Р., Демків І. Інструментарій політики розвитку та зміцнення конкурентоспроможності економіки територіальних громад. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. Вип 2, С. 28–33.
- 4.Волосюк М.В. Концептуалізація забезпечення місцевого економічного розвитку: зарубіжний досвід і можливості його адаптації в Україні. *Бізнес Інформ*. 2022. №12. С.154-163. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-154-163>
- 5.Августин Р., Демків І. Засоби стимулювання розвитку малого бізнесу як чинника подолання депресивності віддалених населених пунктів територіальних громад. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. Вип 3, С. 151-155.
- 6.Августин Р. Р., Демків І. О. Удосконалення системи менеджменту в органах місцевого самоврядування на прикладі управління розвитком локальних інтегрованих структур. *Академічні візії*. 2023. Вип 16. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/403>.